

קול צופיך

מרון הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

וישב - תשנ"ט - מאת מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

הוא אמר לה: כדי שתהא שלהבת עולה מאיליה, ולא שתהא עולה על ידי דבר אחר. ואע"פ שבמקדש מדליקים רק בשמן זית אגב גררא דחנוכה נקטא.

יש בגמרא שאלה נוספת לגבי חנוכה האם מותר להדליק בכל שמן ועל זה בגמרא יש מחלוקת בין האמוראים ויש להם שלוש שיטות: "אמר רב הונא: פתילות ושמינים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת - אין מדליקין בהן בחנוכה, בין בשבת בין בחול. אמר רבא: מאי טעמא דרב הונא - קסבר: כבתה זקוק לה, ומותר להשתמש לאורה. ורב חסדא אמר: מדליקין בהן בחול, אבל לא בשבת, קסבר: כבתה אין זקוק לה, ומותר להשתמש לאורה. אמר רבי זירא אמר רב מתנה, ואמרי לה אמר רבי זירא אמר רב: פתילות ושמינים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת - מדליקין בהן בחנוכה, בין בחול בין בשבת. אמר רבי ירמיה: מאי טעמא דרב - קסבר: כבתה אין זקוק לה, ואסור להשתמש לאורה".

הלכה נפסק בשו"ע תרעג סעיף א: "כל השמינים והפתילות כשרים לנר חנוכה, ואע"פ שאין השמינים נמשכים אחר הפתילה ואין האור נתלה יפה באותם הפתילות". הגה: ומיהו שמן זית מצוה מן המובחר. ואם אין שמן זית מצוי מצוה בשמינים שאורן זך ונקי". ומוסיף השו"ע "ואפילו בליל שבת שבתוך ימי חנוכה מותר להדליק בנר חנוכה השמינים והפתילות שאסור להדליק בהם נר שבת" ואת הסיבה מביא הרמ"א שם: "לפי שאסור להשתמש בנר חנוכה בין בשבת בין בחול, ואפי' לבדוק מעות או למנותן לאורה אסור, אפי' תשימש של קדושה, כגון ללמוד לאורה, אסור".

כותב הבא"ח פרשת וישב יב שמן זית מצוה מן המובחר, ואם הניח השמן תחת המטה לא ידליק בו נר חנוכה ולא נר שבת, משום דכל מידי דאכילה שורה עליו רוח רעה תחת המטה, וכיון דנמאס לאכילה נמאס למצוה, משום "הקריבוהו נא לפחתך", אבל אם השמן הוא מר דאינו בר אכילה אינה שורה עליו רוח רעה, ושרי". ודברי בא"ח מורחבים במקום אחר שם הרב נשאל אם שמן שהיה צרור וחתום מתחת למיטה אם מותר להשתמש בו. כי מצד אחד כתוב על השדים שאינם נוגעים בדבר צרור וחתום. ומצד שני כתב שרוח רעה שורה גם במקרה זה ולכן אין להשתמש בשמן שהושם מתחת למיטה הגם שהיה סגור וחתום למסקנא ראה "בתורה לשמה" ק"ח.

שמן זית לאכילה

יש היום שמן זית שכתוב עליו "לא לאכילה" ושמן יקר יותר שלא כתוב עליו "לא לאכילה" אם זה שמן זית שאינו ראוי לאכילה בגלל חומצה שבו וכדומה ואינך משתמש בו. לחנוכה תשתמש בו? לשבת? למקדש? "הקריבוהו לפחתך הירצך או הישא פניך"? אבל אם אתה רוצה להדר בשמן זית, מצוין זו מצוה מן המובחר. אבל תקח שמן טוב. ואם לא כן, אז כל השמינים טובים. עדיף שתשתמש בשמן רגיל הראוי לאכילה ולא בשמן זית שאינו ראוי. אבל אם הוא שמן מר ולא שורה עליו רוח רעה ואפשר להשתמש בו גם אם היה תחת המיטה בן איש חי וישב י"ב.

נפט, זפת

אמנם מותר להשתמש בחנוכה בכל השמינים אפילו בשמן רובים, אבל מי שידליק בנפט או בזפת בימינו אנשים שכחו או לא הכירו מה זה הדלקה בנפט זה מריח ריח רע, ואנשים יברחו מהחנוכה - לכן אין להדליק בהם.

השיעור לעילוי נשמת:

מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל
ורבי יעקב יוסף בן מרגלית זצ"ל

פרשת השבוע: וישב

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ט.

הלכות חנוכה

"וישב יעקב בארץ מגורי אביו, בארץ כנען"

שואל אור החיים הרי כתוב בפרשה הקודמת שיעקב אבינו גר בארץ כנען, אם כן מה בא לחדש הכתוב באמירתו. ועוד הרי זו ארץ מגורי אביו וזו ארץ כנען שהרי יצחק אבינו עליו השלום לא עזב את ארץ ישראל? אלא בא ללמדנו שיעקב בא לארץ כנען מכח הבטחת אביו "ויתן לך את ברכת אברהם לרשתך את ארץ מגוריך" ודבר זה נתקיים ביעקב לבדו שהרי כשיעקב בא אל ארץ ישראל, עשו ברח מהארץ שנאמר "ויקח עשו את נשיו ואת בניו ואת בנתיו ואת כל נפשות ביתו ואת מקנהו ואת כל בהמתו ואת כל קנינו אשר רכש בארץ כנען וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו".

בסוף פרשת וישלח מנויים כל אלופי אדם. ומיד אחר כך פרשת וישב יעקב. מביא רש"י את המדרש על נפח אחד העובד שראה הרבה גמלים טעונים פשתן נכנסים לחצרו. נבהל הנפח ושאל לאיפה כל הפשתן הזה נכנס? ראה אותו פקח אחד ואמר לו מה אתה חושש? ניצוץ אחד משלך שורף את כל הפשתן הזה. יש שואלים על רש"י מה צריך דוקא פיקח שיאמר את העצה הזאת? הרי הפחמי הזה יודע את כוחו של האש?

אלא שהפחמי הזה שראה את כל הפשתן הזה חשש לשרוף אותו כי הוא חשב שהוא צריך לשלם עליו. אמר לו הפקח: אין לך מה לחשוש זה המקום שלך ואם הם נכנסו בגבולך וניזוקו מהניצוצות שלך. אין עליך אשמה. כך גם אויבי ישראל שנמצאים בארץ וניזוקים מאש קדושתם של ישראל לא יכולים לבוא אל אף אחד בטענה, כי הם נכנסו אל מקום שהוא סכנה בשבילם והוא אינו שלהם.

חנוכה

"וישראל אהב את יוסף". אמרו חכמי הרמז שעם ישראל אוהב תוספת במצוות ולכן בחנוכה אנו מוסיפים והולכים בהדלקת הנר. הלכות חנוכה אינם במסכת נפרדת אלה במסכת שבת בפרק במה מדליקים ושם כתוב כי יש שמינים ופתילות שאסור להדליק בהם בשבת כ: "במה מדליקין ובמה אין מדליקין? אין מדליקין לא בלכש, ולא בחוסין, ולא בכלך, ולא בפתילת האידן, ולא בפתילת המדבר, ולא בירוקה שעל פני המים. עד כאן פתילות האסורות ולא בזפת, ולא בשעוה, ולא בשמן קיק, ולא בשמן שריפה, ולא באליה, ולא בחלב. נחום המדי אומר: מדליקין בחלב מבושל, וחכמים אומרים: אחד מבושל ואחד שאינו מבושל - אין מדליקין בו".

ולמה אין מדליקים בהם? שבת דף כא. אמר רבה: פתילות שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת - מפני שהאור מסכסכת בהן, שמינים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן - מפני שאין נמשכין אחר הפתילה. יש בגמרא שאלה האם מותר להדליק בשמינים ובפתילות האסורות במקדש, ועל זה הגמרא אומרת שלא כי "תני רמי בר חמא: פתילות ושמינים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן בשבת - אין מדליקין בהן במקדש, משום שנאמר שמות כז להעלות נר תמיד. הוא תני לה

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

וישב - תשנ"ט - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

לא ראוי? אעפ"כ הבן איש חי פסק כמו המג"א וכתב: "אם הדליקה וכיבה הרוח - אם הניחה במקום ששולט הרוח שאינה יכולה לעמוד בו, לא יצא ידי חובה וצריך שיניחנה במקום הראוי וידליקנה בלא ברכה. אבל, אם הניחה במקום שאינו שולט הרוח, וקרה לה מקרה וכתבתה, אינו זקוק מן הדין להדליקה, ואם החמיר להדליקה ברוך יהיה" בא"ח וישב אות ט'. וכנה"ג חולק על הנ"ל וכתב שאעפ"י שהדלקת במקום שהנר יכבה. קיימת את המצוה. ולכאורה דברי כנה"ג נגד המאירי דלעיל, שכתב ששמן או פתילה שאינם טובים בכלל אי אפשר להדליק בהם בחנוכה.

מי שהדליק במקום שלא ראוי להדליק לא עשה כראוי. ומכיון שיש מחלוקת ראשונים ר"ת רמב"ם אם צריך להדליק לזמן מסוים או לחצי שעה, נחייב אותם להדליק פעם שניה אך ללא ברכה. אמנם לפי הפרי חדש תדליק עם ברכה! וזה לא דומה למקרה להשמן או הפתילה לא ידלקו כלל, כי במקרה שלנו הנר דלק.

לסיכום

אם הדלקת נר או שמן שהיה ברור מראש שלא ידלקו כלל, צריך שוב לקחת נר, שמן, פתילה דולקים ולהדליק בברכה. ואם הדלקת נר דולק במקום שהרוח בודאי תכבה - לא טוב עשית ותדליק שוב אבל בלי ברכה או בנר שמן שדלק זמן כל שהוא חוזר ומדליק ובלי ברכה. הערהמי שהדליק בערב שבת וכבה הנר מבעוד יום יש לזה דינים נפרדים ומפורטים בלנ"ד נדבר על כך.

הדלקה עושה מצוה או הנחה

הגמרא דנה האם ההדלקה עושה מצוה או ההנחה, למה זה משנה? "אמר רב הונא בריה דרב יהושע: חזינא, אי הדלקה עושה מצוה - מדליקין מנר לנר. ואי הנחה עושה מצוה - אין מדליקין מנר לנר" שבת כ"ב: הסביר רש"י "אי הדלקה עושה מצוה - אי המצוה של חנוכה תלויה בהדלקה מדליקין מנר לנר במנורה, ואי הנחה עושה מצוה - ועיקר מצוה תליא בהנחה, אין מדליקין מנר לנר - דהדלקה לא מצוה היא כולי האי".

הדלקה מנר לנר

מלכתחילה יש להדליק את נרות החנוכה מגפרור או נר אחר, מה יעשה מי שהדליק נר הראשון וכבה הגפרור ואין לו אפשרות להדליק מנר אחר?

יש מי שאומר תדליק את הגפרור מהנר הראשון שהודלק ויש מי שאוסר.

הרמב"ם, כתב פ"ד הלכה ט' "ומותר להדליק נר חנוכה מנר חנוכה אחר".

יש השגה של הראב"ד שכותב "אמר אברהם ועל ידי קינסא" כלומר לא כן מנר לנר כהרמב"ם אלא ע"י נר אחר, קיסם שמדליקו מהנר הראשון אך יש גירסא הפוכה בראב"ד "לא על ידי קינסא" - כלומר דעתו כמו הרמב"ם.

השולחן ערוך כתב תרע"ד "מדליקין נר חנוכה מנר חנוכה, ודווקא להדליק זה מזה בלי אמצעי אבל מזה לזה על ידי נר של חול - אסורי" ויש מתירין גם בזה עיי"ש סעי' א'.

איך מדליקין מנר לנר?

אם אקח את הנר הדולק ואדליק בו את הנר הנוסף שלא הודלק הוצאתיו ממקומו, ואם אקח את הנר שלא הודלק ואדליקו במקום של הנר הדולק, לא הדלקתיו במקומו?

פתילה או שמן לא טובים

כתב המאירי: יש איסור להדליק נר שבת בשמן לא טוב או בפתילה לא טובה, שמא האש תסכסך לא תדלק יפה ויבוא לתקנה. אבל נר חנוכה מותר. וכל זה במקום שיש ספק לגבי השמן או הפתילה. אבל אם ברור שהשמן או הפתילה לא יבערו - אין להדליק בהם כלל גם לא נר של חנוכה! ועיין משי"ב ס"י תרע"ג ס"ק כ"ה.

מתי מדליקין נר חנוכה?

הגמרא שואלת על "כבתה אין זקוק לה" האם ידליק שוב, ועונה שני תירוצים. אחד לגבי זמן ההדלקה שהוא משתשקע החמה, והשני למשך זמן ההדלקה של נרות החנוכה "לשיעורה" - והסביר רש"י שיהא בה שמן כשיעור הזה. הרמב"ם להלכה החמיר על פי שני התירוצים ופוסק פ"ד ה"ד:

א. "אין מדליקין נרות חנוכה קודם שתשקע החמה, אלא עם שקיעתה, לא מאחרין ולא מקדימין".

ב. "וצריך ליתן שמן בנר כדי שתהיה דולקת והולכת עד שתכלה רגל מן השוק"

לפי התירוץ הראשון של הגמרא משמע שדי אם הדלקת נר חנוכה, והנר דלק רגע, ולפי התירוץ השני משמע שזה צריך להיות למשך זמן של חצי שעה. ואמנם ר"ת הובא בראב"י ובאור זרוע כתב שאין שיעור להדלקה. אך הרמב"ם החמיר גם בזמן ההדלקה וגם במשך הזמן שהנר צריך לדלוק. שאלו, מדוע הרמב"ם מחמיר בשני תירוצי הגמרא, הרי זה מצוה דרבנן? והשיבו על כך שגר חנוכה יש בו פרסומי ניסא, לכן יש להחמיר כשני התירוצים.

אם הדליק וכבה הנר

כתוב בשולחן ערוך "הדלקה עושה מצוה, לפיכך אם כבתה קודם שעבר זמנה. אינו זקוק לה" ס"י תרע"ג סעי' ב'. וכתב הרשב"א ח"א ס"י תקל"ט "שאלת מה שאמרו גבי נר חנוכה כבתה אין זקוק לה. אם לאחר שהדליק בא לתקנה וכבה בשוגג אם חייב להדליק פעם שניה או לאו. ואם יחזור וידליקנה צריך לחזור ולברך או לאו".

"תשובה מסתברא שאינו חייב להדליקה דהוה ליה ככבתה. דהדלקה עושה מצוה וכבר הדליקה. ואם בא להדליקה אינו מברך עליה דמצות הדלקה כבר עבדה" ויש גורסים עברה עכ"ל.

ומי שהדליק והנרות כבו בשוגג ולא מדליקם שוב - אין לו להכניס את החנוכה הביתה כיון שיאמרו עליו שלא הדליק נרות חנוכה. אלא ישאירם במקומם בחוץ כה"ח.

הניח נרות במקום שעלולים לכבות

אם אדם הדליק במקום שהנר יכבה. הרי זה כמו מכבה במזיד וצריך להדליק שוב אבל בלי ברכה. יש מי שרצה ללמוד מהרשב"א שגם מי שכבה במזיד יצא ידי חובה, אך אנו מדייקים בדבריו שכתב "בשוגג" ולכן המכבה מזיד - חייב להדליק אבל בלי ברכה!

כתב השולחן ערוך הנ"ל: "הדלקה עושה מצוה לפיכך - אם כבתה קודם שעבר זמנה - אינו זקוק לה". שאל על כך הט"ז, מה זה תלוי בזה? אלא ההדלקה עצמה היא המצוה, ואם כבתה, אין חיוב להדליקה שוב, אך אם ירצה תבוא עליו ברכה.

הגאון אומר, אתה לא צריך בכלל להדליק שוב כי קיימת את המצוה. וכתב המגן אברהם זהו כשכבתה ברוח שאינה מצויה. אבל אם העמדת אותה מראש במקום שהנרות יכבו. הרי זה כאלו לא נתת שמן כשיעור, וחייב לחזור ולהדליק. יש שואלים על המג"א למה ידליק? אם הדלקתי קימתי מצוה, למרות שהדלקתי במקום

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

וישב - תשנ"ט - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

אין לו כלל מוטב שידליק בכל לילה אחד נר אחד ויתן לחבירו להדליק דהא מדינא אין צריך אלא אחד. עכ"ל והחמד משה סובר שנרות ההידור הם מצוה ממה ולמה יפסיד הוא את המצוה כדי שחבירו יקיים מצוה, עיי"ש.

סיכום:

רצוי שאדם ידליק בעצמו את כל הנרות ואם רוצה לתת לאשתו או לבניו מעל גיל בר מצוה ולהדליק את שאר הנרות רשאי. כגון בלילה הרביעי הוא ידליק אחד והם ידליקו את הנותרים. וכשיש סיבה מיוחדת בבית הכנסת או גם בבית יכול לתת לאחר שאינו מבני הבית להדליק את הנרות הנוספים. וטוב לתת תמיד לילדים קטנים להדליק את ה"שמש", ואע"פ שהנרות הם הידור, כיון שאנו נוהגים כל שנה להדליק בבית הלל מוסיף והולך, הרי הורגלנו לכך שהנרות הנוספים הם נרות מצוה.

כמות השמן

כתב הבא"ח וישב סעיף ח': ויעל כן כל אדם יתן עניו קודם ברכה לראות אם יש בה שמן כשיעור.. ואח"כ יברך וידליק. וכתב מרן בשו"ע תרע"ה, ב' י"ש מי שאומר דכיון דההדלקה עושה מצוה צריך שיתן שמן בנר כדי שיעור קודם להדלקה. אבל אם בירך והדליק ואח"כ הוסיף שמן עד כדי שיעור - לא יצא ידי חובה. שואל עליו הפרי חדש שם: "תימא, מאחר שהרא"ש והטור כתבו כן ולא אשכחן מאן דפליג עליהו, והדין טעמו ונימוקו עמו, אמאי כתבו בשם יש מי שאומר ולא כתבו בסתם. הרי השו"ע הביא מקור דין זה מהרא"ש שבת פרק ב' סוף סימן ז' כלשונו. והטור ג"כ העתיק את דברי אביו הרא"ש ואין בזה מחלוקת. מדוע כתב דין זה בשם יש מי שאומר? ובעצם מה מפריע לפר"ח בלשון השו"ע? אלא כיון שלדעתו הדין מוסכם על כולם ע"כ לא יצא ידי חובה כלל וידליק שנית בברכה.

וכאן הנרות הדקים בימינו שדולקים 35- דקות והדליקים סמוך אחד לשני וברור שימסו יותר מהר ולא יחזיקו מעמד חצי שעה - אם כבו אחרי רבע שעה ידליק בברכה לשיטת הפר"ח כיון שלא יצא ידי חובה. אמנם הפרי מגדים מש"ז תרע"ה, ג' דחה מסקנתו והקשה עליו: "וצריך עיון הוא שני תירוצים בגמרא כא, ב דאלא אדליק מדליק ואיבעית אימא לשיעורא. ולתירוץ ראשון אינו צריך ליתן שמן כשיעור ואיך יברך ברכה מספק!!" הרי יש לנו לדעת רבינו תם המובא באור זרוע שפוסק כתירוץ ראשון וא"כ יש בדבר זה מחלוקת וע"כ מחמת הספק לא יחזור ויברך. וזה מתרץ את שתי קושיות הפר"ח בדברי מרן: א. כתב בשם מי שאומר כיון שיש בזה מחלוקת. ב. נפ"מ שלא יברך שוב על ההדלקה השנית.

סיכום:

לכתחילה ישים שמן לחצי שעה במקום שלא יכבה ואח"כ יברך וידליק אבל אם לא עשה כן - יכבה הנרות יוסיף שמן ואח"כ ידליק שנית. והיום שיש נרות ארוכים המיוצרים על ידי כמה חברות ודולקים יותר מחצי שעה, וכן בשמן יש אפשרות להדליק בכוסות יותר גדולים המכילים יותר שמן. יש ענין להדליק יותר מהשיעור וכדברי המשנה ברורה סימן תרע"ב ס"ק ו' שבנרות של שעה יש הידור מצוה כשהן ארוכות ומכל מקום אין לעשותם ארוכות מדי ועיין כה"ח שם ס"ק י"ח

כתב הרב כה"ח אות ג' "ודווקא ע"י פתילות ארוכות", כלומר הגביע מלא בשמן, הפתילה בתוכו, אבל היא ארוכה ואיני מטה אותה לפתילה הסמוכה. וזה בפתילות, אבל בנר לא אוכל להטות את הנר כי אז הוא ישר! לכן כאשר מדליקין בנרות ואין מקור להדליק אלא הנר הראשון, עדיף לקחת את הנר הדולק ולהדליק בו את הנר הבא. וראה במשנ"ב ס"ק א' משם הט"ז.

ואולם לדעת הרמ"א אין מדליקין בכלל מנר לנר גם ללא אמצעי ונהגו להחמיר בנרות חנוכה שלא להדליק אפילו מנר לנר כי עיקר מצותו אינו אלא נר אחד והשאר אינו למצוה כל כך. וראה בתוס' שבת כ"ג. שנהגו העולם להחמיר בזה.

למעשה, גם להפוסקים כהמשנ"ב אם הדליק את הנרות וכבו חלקם - אינו מדליק מנר לנר, אבל אם הדליק נר אחד וכבה הגפרור ואין לו יותר גפרורים, מותר להדליק מנר לנר למרות שעקר המצוה בנר ראשון דווקא.

האם אחד מדליק את כל הנרות, ואם יש הבדל בין בית לבית הכנסת כתב הרמ"א תרע"א ז' "ואם רוצים למהר להתפלל לאחר שברך הש"ץ והדליק אחד מהן - יוכל השמש להדליק הנשארים והש"ץ יתפלל".

אומר על כך המגן אברהם שם ס"ק א', שזה דוקא בבית הכנסת, אבל בבית צריך המדליק להדליק את כולם בעצמו אך הרש"ל חלק על זה וסובר שגם בבית מותר לאנשים לילך לעסקים אחרי הדלקת נר אחד.

והביא המג"א ראייה לדבריו ממסכת יומא, שהכהן הגדול היה מתחיל לשחוט, ונותן לאחר המשיד, מכאן שאפשר להתחיל מצוה ולתת לאחר להמשיכה, אך הגאון אומר שאין משם ראייה כי הכהן הגדול היה מוכרח לעשות את עבודתו עם כהנים נוספים ואין לו ברירה עיין להגאון ס"ק כ"ג.

הנר הנוסף נר הדור או נר מצוה?

אפשר לומר שאדם חייב מעיקר הדין בהדלקת נר אחד בלבד, "נר איש וביתו", ובשאר הנרות נוספים אין זה אלא הידור. כדברי המשנה ברורה תרע"א ס"ק מט "דהברכה חל על האחד שהדליק דהוא העיקר, והשאר אינו אלא הידור מצוה בעלמא". ואם זה הידור, אז אין בעיה שבעל הבית ידליק את הנר הראשון ויתן לאחרים להדליק את שאר הנרות. אני מדגיש לאחרים, כי אם נותן לאשתו או לבניו מעל גיל בר מצוה, זה לא אחרים כי הם חלק מהחייב.

אבל אפשר לומר שזו מצוה, דהיינו, נכון שאפשר להדליק רק נר אחד, אבל אם החלטתי להזדר, ולהדליק ארבע נרות בלילה הרביעי, הרי עכשיו המצוה היא להדליק ארבעה נרות. אם זו מצוה - מצוה בו, ולא בשלוחו! ולכן לא יתן לאחרים להדליק את שאר הנרות.

וכתב ע"ז בא"ח בהלכה י"ח: "טוב ליתן לאחד מבניו הקטנים להדליק בידם נר הנוסף כדי לחנכם במצוות, שגם בזה הנר הנוסף יש קצת מצוה וכן אני נוהג וראוי לעשות כך. אבל, לא יתן להם להדליק מנרות של חיוב, ודלא כמאן דהתיר בזה".

בבא"ח וישב הלכה י"ד: "אסור להשתמש לאורה בין תשמיש קדושה, בין תשמיש חול אבל לנר הנוסף מותר, ויש מחמירין גם בנר הנוסף".

דלמה התכוון שיש מחמירין בנר הנוסף. לשמש? והרי אנו מדליקין את השמש בשביל להנות לאורו ולא לאור נרות החנוכה???

כלומר הנר הנוסף כאן הוא השמש.

המג"א סי' תרע"א ס"ק א' כתב "אם יש לו שמן בצמצום ולחבירו

קול צופיך

מנן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

וישב - תשנ"ט - מאת מנן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

אדם קונה בחנות שמן זית ואינו יודע שעלול ליפול בפת, שכן יש הרבה שמנים מזויפים והפיקוח אינו מספיק מחמיר על זה שלא כמו בארה"ב שזיוף כזה הוא עבירה פלילית חמורה! מה יעשה אדם שקנה שמן כזה וגילה זאת אחרי החג?

לא יצטער שלא יצא ידי חובה וכן מצאנו בתשובת רב פעלים על אדם שקנה תפילין מהודרות ושילם עליהן טבין ותקילין ולאחר עשרים שנה פתחן לבדיקה וגילה שמילת "קדש" מפרשת "קדש לי כל בכור" חסרה מהתפילין - פסולות מעיקרן! ובא אל הרב בא"ח בדמעות שלישי ובקש תיקון על זה. והרב שהיה ידוע כמחמיר גדול בתיקונים ניחמו ופטרו בלא תיקון כלל כיון שהאחריות כוללה נפלה על המוכר אולם מכאן ואילך יקפיד בהנחת תפילין כשרות ולא ימשיך להניח את אלו. וכן בשמן ידאג לברר היטב בשנה הבאה איזה שמן הגיע לידי ואלא יכשל.

כתוב "כי נר מצוה ותורה אור" בזכות הנר של המצוה, זוכים לנר של תורה. וכדברי חז"ל "הזהיר בנר זוכה לבנים ת"ח"! מה הקשר? אלא שהיונים רצו "להשכיחם תורתך" ונר קטן של חנוכה, שהוא כמו ניצוץ קטן של בית יעקב יכול להצית את אור התורה הגדול. לפי חכמי הקבלה כל שנה בחנוכה. ולפי הבא"ח כבר בתחילת כסלו כלומר בימים אלו - מתנוצץ אורו של משיח.

אנו מבקשים מלפני הקב"ה שישלח לנו את המשיח עצמו ולא רק את "הנץ החמה" שלו. ואנו נוסף תורה ומצוות נדליק נרות בחצרות קדשך נרות בלבבות, אצל כל יהודי ויהודי. ונזכה לראות באורו של משיח צדקנו, לגאולה השלימה, לבנין בית המקדש וכהנים בעבודתם, אמן.

כל מצוה מורכבת מדיבור מחשבה ומעשה. ואנו צריכים להשלים את כל תקון המצוות כהלכתן. והבן איש חי אומר שגם בחנוכה שלושת אלו, הכללי, השמן והנר הם כנגד מחשבה דיבור ומעשה והדלקת נרות חנוכה מקרבת את הגאולה.

אמנם יש מדרש שהמועדו בטלים חוץ מפורים אבל חנוכה זה חג של פרסומי ניסא. ולכן גם חנוכה לא יבטלו ולא יסוף לעולם. ואמנם נזכה לביאת הגואל, לבנין המקדש, נדליק נרות חנוכה בבתינו, ונראה את המנורה הטהורה במקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו אמן!

תשובה לשואלים

שאלה: האם יש להתיר לזוג חשוך ילדים להביא ילדים באמצעות אם פונדקאית?

תשובה: היו כמה כנסים של רופאים ושל רבנים ואמרתי בכל תוקף שאין שום מקום להיתר, וכבר התירו הרופאים, פונדקאית, יהודיה, נשואה, ולדעתי רח"ל ממש ממזרות.

ופרופ' שנקר - מומחה מירושלים ומוקיר רבנן אמר לי, אמנם אינני דתי אבל אני מסכים על כל מילותיו של הרב. לכן יצפו בני הזוג לרחמי שמים. והקב"ה ישלח רפואה שלימה ויפקוד את כל העקרות ויזכך לולד שלהן ברחם שלהן.

***רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!**

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

נרות החנוכה

יש חידוש של מהר"ל מפראג שנרות החנוכה צריכים להדליק כמו שהדליקו נרות המנורה הטהורה שבמקדש וע"כ לשיטתו אין לברך על נר שעווה כיון שבמקדש היו מדליקים רק בשמן. ויש מפרשים בדבריו שאין מברכין על נרות שעווה כיון שהפתילה שלנו עשויה מהרבה חוטים וע"כ אין זו פתילה אלא מדורה! עיין עטרת זקנים ס"י תרע"ג וכה"ח שם ס"ק י"ח. וע"כ לכתחילה יש להדליק בשמן זית ואם אין לו ידליק בשמנים אחרים ואם אין לו גם זה - ידליק בנרות שעווה בברכה.

החלפת פתילות ושמנים

כתב הרמב"ם בהלכות תמידין ומוספין פ"ג הי"ב בדין הטבת נרות המנורה. "שנר שכבה מסיר ממנו הפתילה וכל השמן הנותר בנר מקנחו ונותן בו פתילה אחרת ושמן חדש, ואסור להשתמש בישן אלא שורפו על המזבח".

ולעומת זאת כתב השו"ע תרע"ד, ד : "אין חוששין לפתילות להחליפן עד שתכלה" ולכאורה יש להחליפן בכל פעם מחדש כדי נרות המנורה! ומתרצים האחרונים משנה ברורה ס"ק ל"ו וכה"ח אות ע"א שאין בזה שלא מחליפין הפתילות בזיון מצוה כיון שיותר נוח להדליק בפתילה שכבר דלקה מאשר בפתילה חדשה. ומכל מקום יש נוהגים להחליף בכל יום את הפתילות - עיין כה"ח שם אות ע"ב

וכן אם נותר שמן מההדלקה של אתמול יכול להשתמש בו להדלקת היום משנה ברורה תרע"ז ס"ק י"ז אע"פ במקדש היה אסור! כיון שאנו עושים זכר למנורת המקדש אבל לא בכל הפרטים, והראיה הגדולה - מספר הקנים שאינו שווה שהרי אנו מדליקים בשמונה קנים שלא כמנורה שבמקדש!

ולכן נוהגים לא להחליף שמן אבל בפתילה כל אחד ינהג לפי הרגשתו והנוחות שלו, אם בהדלקה בפתילה חדשה או משומשת.

ומותר קנקנים נעשה נס לשושנים

יש מי שכותב סגולה לרפא שושנה שברגלו ע"י מריחתה במותר השמן של חנוכה וסימנך: "ומנותר קנקנים" הותר בקנקני השמן "נעשה נס לשושנים" - היינו מתרפאת שושנת הרגל. ואף פרסם זאת ברבים. יש שואלים איך יתכן לעשות כדבר הזה? והרי נפסק בשו"ע שמותר השמן יש לשורפו כיון שהוקצה למצוותו תרע"ז, ד ואם תאמרו שלוקח מהשמן שמעביר לחצי שעת הדלקה הרי הוא חולקין גמור ואין בו שום קדושה ולא שום סגולה. ועוד יש אומרים שגם השמן הזה אם לא התנה עליו הרי היא מוקצה למצוה ויש לשורפו כנ"ל.

אלא יקח לעצמו מותר השמן מן הבקבוק וישתמש בו לסגולתו ובאופן זה - מותר.

דין בקבוק השמן

אדם קונה בקבוק שמן זית לצורך הדלקת הנרות. מעיקר הדין אינו צריך לעשות שום תנאי כדי להשתמש מבקבוק זה לצרכים אחרים. אמנם אם יש בבקבוק זה כמות מצומצמת של שמן בדיוק לשמונה ימים, אם ירצה להשתמש בו גם לנר שבת - יכנס לבעיה. וע"כ טוב שכאשר קונה הבקבוק יאמר בליבו או בפיו שהשמן מיועד לכל צורך שהוא בין למאכל בין להאיר ואז יוצא מכל הספקות. ומכל מקום מעיקר הדין אינו צריך שום תנאי.

שמן מזויף

